

ילד אחד איים לקפוץ מהמרפסת כמה פעמים. ילדה אחרת שברה את הבית בהתפרצויות זעם בזמן שאמא שלה נאלצה להתחבא ממנה. ילד אחר שלף סכין מטבח מול הוריו. במחלקה הפסיכיאטרית שנפתחה לאחרונה בבית החולים שיבא מאושפזים הילדים שנפשם הגיעה עד לקצה. "7 ימים" קיבל אפשרות נדירה להיכנס לתוך המחלקה הסגורה אליה מגיעים ילדים שגילם קטן מ־12. עכשיו ההורים מספרים בגילוי לב על הסטיגמות, האשמה והבדידות, והרופאים חושפים את הזינוק בפניות מאז משבר הקורונה, המחסור החמור במשאבים לרפואת הנפש במערכת הציבורית ואת ההחלטה לאשפז גם את ההורים למשך שבוע מאחורי הדלתות הנעולות. מסמך מיוחד

רתם איזק / צילום: יונתן בלום

**"לא רואים עליהם
שמהו לא בסדר". אחד
הילדים המאושפיים
במחלקה יחד עם הוריו**

צילום: ירון גזון

במחלקת ילדים ד'

בצל השומר והתרגשות רבה, שולחן ארוך ניצב בחלל המרכזי המואר, ועליו מפות לבנות ושלושה בדים עם חריצות צהובות שזה עתה נקטפו. מפיות מוזהבות מונחת באלגנטיות על צלחת הדישעפיות, ומזה רמקול הגדול בוקעים שירי אביב. עשרה ילדים יושבים סביב השולחן ואחדים בה נזות פסח מנרילנות. ילדה אחת, אולי בת עשר, עם עיניים חומות גדולות וסיכות צבעוניות שמפארות על שעה השחור הזלק, מתבוננת בזמולה בשתיקה, רק רגליה נעות תחת השולחן בקצב המנגיני נה. היא כל כך יפה. הם סולם ימים. כמבט ראשון זהו סדר פסח רגיל לחלוטין, כזה שעושים בננים ובבתי הספר רגע לפני שיוצאים לחופשת הזגזג מה שכולל ילדים נרגשים וילדים שמעדיפים להתרכז בנשי ניש מצה: ילדים שמספספים עם חבריהם לשולחן וילדים שמזוכים בשירונים, פן יפספסו מילה ב'איד' יודעה שאב אביב'. כזה שכולל גם מבוזרים, חלקם בניגונם וכי טישרט, חלקם בדגמ'ח ובחולצה מכופת' רת, שמשתכלים על הילדים הקטנים במבט הזה, מלא הרוח והאהבה, ששמוד לילדים. סדר רגיל. רק שהמבזרים הם צוות רפואי, והילדים האלה, הצעיר שבהם בין שש והמבוגר בן 12, לא יצאו לחופשת חג. הם לא גרים בבית כבר הרשים. זה קשה מדי, אפילו מסוכן. אחד ניסה שוב ושוב לק פרוץ מהרפתגות. אחד איים על אבו בכדין מטבח. אחת לא הפסיקה להרביץ לילדים בנן, אחרת שוכרת את הבית בתפרצויות זעם. ילדים סאבים בעולם חזיתי שלא תמיד פניו להקשיב. כלם טופלו בקהילה, או אצל אבני מקצוע פרטיים, או גם וגם. הננים ובתי הספר לא יסילים לקבל אתם יותר. עכשיו הם סולם לומרים כאן, במחלקה ד'.

שירי האביב ממשיכים להתנגן ברמי קול. למחרת הילדים ישתחררו לערב אחד למשפחתיהם כדי לחגוג את ליל הסדר. לאחריו ישובו למחלקה, שם לכל אחד מהם יש מיטה קטנה, ולצידה לוח קטן שבו כתוב בת מטרות קטנות שאפשר להגשים כרנע. למשל, "להשתתף בפעילות" ו"לנהוג באחד בנעימות". אביב לגמרי כאן.

"בכיתה א' הלכנו לאבחון כי חשבנו שבועז היפראקטיבי. אמרו שיש לו הפרעת קשב וריכוז וחודדות. פסיכיאטר פרטי הוסיף לנו את התואר של ODD והתחילו תרופות. בכיתה ג' שלחו אותנו למיון בשלוותה כי הוא קבר את עצמו בחול ואמר שהוא רוצה למות. ביום השני של כיתה ד' קיבלנו טלפון שהוא מנסה לקפוץ מהחלון.

כשהתחילה הקורונה התחילו התפרצויות זעם. הוא ילד טוב, אבל בהתקף זעם הוא אלים כלפי וכלפי אח שלו, מפרק את הבית, יש לי דלתות שיצאו מהצירים. ואז הוא התחיל לטפס על המרפסת ולאיים שיקפוץ. הייתי עוזרת את זה פיזית. היו שבועות של שמירה אינטנסיבית, הבנו שהוא לא באמת רוצה לקפוץ אלא להגיד שרע לו, אבל לני תדעני אם האימפולסיויות שלו לא תוביל לתאונת עבודה, והלך לנו הילד. ואין שום טיפול בקהילה, את מקבלת תורים לעוד חצי שנה, גם בשוק הפרטי אין זמינות ואין מספיק מטפלים. מאשפוז יום בבית חולים פסיכיאטרי שיחררו אותנו בגלל האמירות האובדניות שלו. למעמים יש תחושה שבישראל בריאות הנפש זו פיקציה"

(אביגיל, אמא של בועז. השמות האמיתיים שמורים במערכת).

עוד לפני התפרצות מגפת הקורונה, מערכת הטיפול בבריאות הנפש בישראל הייתה בהצפה. לפי רוח מבקר המדינה, זמני ההמתנה לאבחון פסיכיאטרי עמד בשנת 2019 על שישה עד 12 חודשים, חמני ההמתנה לטיפול פסיכיאטרי עמד על ארבעה-שמונה חודשים. זהו זמן ארוך שמעמיתית מהסטנדרט של מדינות ה

OECD שקבע כי ילד במצוקה נפשית צריך לעבור אבחון ולקבל טיפול בתוך ארבעה-שישה שבועות. מגפת הקורונה רק החריפה את המשבר, והזניקה את התלהוה הפסיכיאטרית של ילדים ונוער בישראל לשיאים חדשים. על פי רוח שפר רסם לאחרינה על ידי קופת חולים מכבי, בעקבות הקורונה חלה עלייה של קרוב ל-40 אחוז בכשיחות של ריכאון וחרדה עלייה של 67 אחוז בכשיחות של הפר עות אכילה ועלייה של 25 אחוז בכימוט בתרופות נוגדות ריכאון וחרדה. בהדעיד תקנים ברפאה הציבורית, וכשגם פסיכיאטרים פרטיים כבר לא מצליחים לענות על הביקוש הגואה, פינים החדים המדאגים לתודי המיון - מה שהכיל לעלייה של 40 אחוז בפניות כשל מצוקות פסיכיאטריות של ילדים ונוער, ולעלייה של 20 אחוז באשפוזים הפסיכיאטריים. הנתונים האלה מעידים על מגפה שקופה ומסוכנת שמתפתחת בקצב אקספוננציאלי גם עכשיו, כשנראה שהקורונה בדעיכה מגפת הנפש של חוד העתיד של מדינת ישראל. זהו חור שעדיין לא יוכל להשמיע את קולו, אך הוא וועק את כאבו בדרכים אחרות: בריכוזנות, בא

לימות, בהפרעות אכילה, בניתוק חברתי, בהאטה בהתפתחות הקוגניטיבית, בהרדה באובדנות. ובעצמות שמערכת הבריאות לא ידעה קודם, ולא מצליחה לוחסת. מסדר הבריאות מודע למצב. כבר לפני חצי שנה אושרה תוכנית חירום להתערות בת במשבר, שכוללת הקצאת 30 תקנים נוספים למתמודים בפסיכיאטריה של הילד ופתיחת עשרה מרכזי התערבות במשבר בחבי הארץ, על מנת לטפל במצוקות נפשיות שדורשות מענה מיידי. התוכנית טרם מומנה ולכן טרם יצאה לפועל. ילדי ישראל ממשיכים לשלם את המחיר. אך בצל המגפה, ולצד מחסור חמור בת קנים ובתקציבים, נפל דבר בתחום בריאות הנפש בישראל: מחלקה חדשה שמאתגרת את התפיסה - הן של מערכת הבריאות והן של הציבור - על הפרעות פסיכיאטריות. ב-4 ביולי, לאחר שנים של תכנון הקמה, נפתחה בבית החולים שיבא תל השומר מחלקה פסיכיאטרית סגורה לילדים בני שש עד 12. מחלקת ילדים ד'. 12 מקומות בלבד, וכל ילד הוא עולם ומלואו. הפר עות כאן הן מוגזנות: סכיזופרניה של היל' דות, פוסטטראומה, הפרעות כפייתיות, התנהגויות הסוחר ורסות, איטיזם בתפקוד נמוך ועוד. אין כאן חלוקים לבנים, גם לא קשיחות ובפסיכיאטריית ילדים הדבר לא קיים, בפסיכיאטריה הכללית השימוש בק שירות יוד בשיעורים אסטרטגיים, והר בר הודיד שמוכרי לבקרי מבחין שמוחבר במחלקה פסיכיאטרית סגורה ולא נסתם הלל צבעוני ומזיז עם ספרייה מוארת, נרגזות בחצר ולוח שעם עם יצירות מצבי עי גואש - הא הדלתות הכפולות שצריך לעבור בכניסה וביציאה. עד שצמוד דלתות אחד לא נסגר, הצמד השני לא נפתח. זה לבען כניחות המאשפוזים. מסכייה דוברת בית החולים שמלווה את ביקורי במחלקה. הבחירה להקים את המחלקה במרכז בית החולים ספרא לילדים היא בחירה מעי נייטת. יותר מכך - היא נקיסת עמדה ודיקלית. בצדע חריג החלט שלא למסך אותה בצד או במשכים, אלא לתת פריים לר קיישן לתחום שרגיל להמקם הרוח מה עין הציבורית, בחצר האודרית של מערכת הבריאות, והחברה. מוזרר במחלקה הפי סכיזואטרית הסגר רה הודרה לילדים שנמצאת בתוך בית חולים כללי ולא בבית חולים פסיכיאטרי (האפשרויות הנוספות לאשפוז בגילי שש עד 12 נמצאות בבית החולים הפסיכיאטרי בגנסציונה ובבית החולים הפסיכיאטרי איתנים).

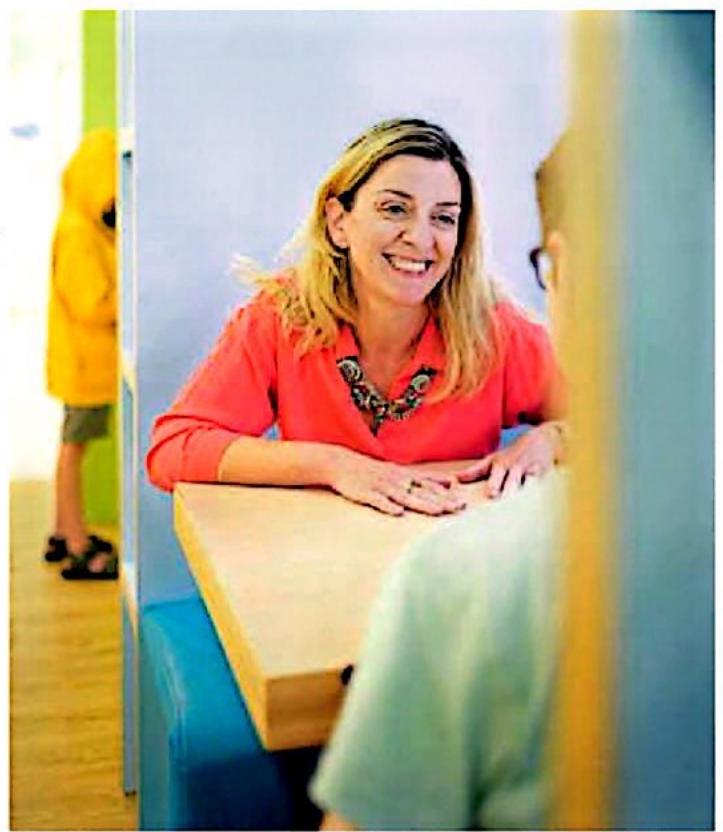

"קורה בכל המעמדות". ד"ר שלטון

"כשהכנסנו למחלקה את המטופל הראי שח זה היה כמו הבנייה לבית 'זאח הגדול', כי הוא מסתכל מסביב ואין עוד אף אחד, ואז כנס המטופל השני, והשלישי, וגם אנתנו החדשים". מספר בחיך פרופ' דורון גוהאוף, מנהל מחלקה ד', מנהל החטיבה הפסיכיאטרית של הילד המתבגר בבית החולים ספרא לילדים כשיבא וילר האיגוד לפסיכיאטריה של הילד המתבגר, זו מין סיטואציה מוזרה שיש זכות פעם בחיים להיות בה. ודי לא כל רגע נפתחת מחד

"הגענו למצב שהבית שלנו חצי שבור, שהילדים הגדולים מידודרים בלימודים כי יש רעש, כי הם רואים את אמא בוכה, הם רואים את אמא מוכה, הם רואים את אמא מסתגרת בשירותים כדי לא לקבל מכורו אותנו ואתם לא באים לעזור לה. הם הכי מסכנים בעצם, הם לא בחרו בזה, זה פשוט נפל עליהם. כשכל המצב יצא מפרופורציה הפסקתי לחשוב, רק רציתי שייקחו אותה ממני"

המחלקה הוקמה בלב בית החולים לילדים כדי להביע עמדה. מטפלת וילד בתוך המחלקה

צילום: ירון ברוך

שיש לו גם תסמונת טורט, אבל המורה הייתה מעיפה אותו כל הזמן מהכיתה כי מבחינתה זה חצוף. לחברה יותר קל להכיל מישהו שהולך עם גבס, ילד בכיסא גלגלים, רואים. הם מתוקים, יפהיפים, לא רואים עליהם שמהו לא בסדר. מסתכלים עליך כהורה שלא יודע להיות הורה, ואת מרגישה בודדה. לא מדברים על זה, ויש כאלה שמתוך בורות לא לוקחים לפסיכיאטר, 'כי אז הבן שלי לא יהיה בצבא'. גברת, הבן שלך לא יגיע לצבא!"

עדי, אמא של איתי. כשלוקחים בחשבון את העובדה שמ' הלוח הנפש זוכת לטסיגמטיוזיה קשה יותר מכל מחלות הגוף, רכב שעלול למ' נוע מהלק מהציבור לפנות לטיפול מל' מתחלה - ניתן להניח שהנתונים שמציג מרופ' גוטהלף הם אולי אפילו עדינים לעומת המציאות. כלומר, המ' הקרים לא כלילים בתוכם את הילדים ובני הנערך

שלא מגיעים בכלל לשלב האבחון והט' פרל כשל סטיגמות, רעות קדומות או בורות של הוריהם. הגישה הטיפ'ר לית בתוך המחלקה מבקשת לנפץ את הסטיגמות מבפנים, בקרב ההורים של אלה הסובלים מהפרעות נפ' שיות. כאן הורה מתא' שפו עם ילדו שבוע הראשון, חילק עימו חדר והופך להיות חלק בלתי נפרד ממה ליד הטיפול לאורך כל תקופת האשפוז. הם מגיעים לבקר את ילדיהם כל יום אחר הצהריים. עבור לא מעט הורים מדובר כשבר שוויון - בנישה אחרת, מלאת רג'י שות חמלה, שעודדה אותם לעשות את הצעד הכל כך מבעית הוה - לאשפו ילד במחלקה פסיכיאטרית סגורה.

"ההחלטה הוה לאשפו את הילד שלך זו החלטה ששוברת", אומרת רנה (שם ברוי), שבנה רוצי בן העשר הגיע לאשפוז עם פסיכוזה, ונמצא במחלקה חמישה חוד' שים. כל התקופה שקודמת לאשפוז היא תקופה משברית, ולא ירענו לאן אנחנו מגיעים. לא רמיינו משהו כזה, לא רמיינו שזה מקום חמים וצבעוני וכיפי. רמיינו קשיחות. אמרנו, 'אם אנחנו כרוזים לא מצליחים להתמודד עם מה שהוא עובר, איד אנשים זרים שאין להם קשר רגשי איתו יתמודדו עם הדבר הוה אבל מהש' בוע הראשון שישנו איתו במחלקה ראינו את הצוות, את הגישה, וכמה רואים פה את

"כשהילד הראשון נכנס זה הרגיש כמו בית 'האח הגדול'". מנהל המחלקה, מרופ' גוטהלף

הילד ואת ההורים". "ראיתי מלא סרטונים על אשפוזים פסיכיאטריים של ילדים, וזה היה מפי' חוד", אומרת רנה (שם ברוי), אמא של מיכאלה, שהבינה שאין לה ברירה אלא לאשפו אותה לאחד שבנה המתוקה בת השמונה, שמגיל שלוש חצי סופלה אצל פסיכיאטרים, נכנסה חוזית במקלחן האמבטיה במסגרת התקי ועם. 'הילדה קשורה אליי כמו תינוק שיונק, ולא רציתי את זה בשום צורה. ונורא קל לשכנע אותך לא לאשפו את הילדה, כי אנשים נבהלים, אומרים לך, 'יש שם הטרדות מינית'. זה נורא מפורד. את אומרת, מי יקלח אותה היא בת שמונה או האפשרות של הורה להתאשפו שינתה את חקי המשחק. באתי, ראיתי את המטפלים, ראיתי שהגישה יותר מדרגית. הבנתי שיש פה גבולות, אבל גבולות עם חיבוק. הבנתי שאני יכר לא להציל את הילדה שלי".

"זה קשי' נורא נורא להגיע למצב שאת צריכה לאשפו את הילד שלך, אבל עמית הגיע למצב של חוסר תפקוד. דא היה שבר כלי, ורדעתי שצריך משהו דרסטי", מוסיפה עדי (שם ברוי) "בשבוע הראשון ישנתי איתו. אחר כך קצת נרת' על ספסל מחוץ לבית החולים. ביום השני הלכתי לרכב להס' עין את הגייד, פתחתי את הדרי' והתנגן השיר 'בואי אמא, בואי אמא...' והתחלתי לבכות. עמית אמר לי, 'בבקשה תיקחי אתי מפה, אני לא אבקש ממך יותר כלום בחיים', ואת הייבת להגיד לו, 'לא, זה מה שטוב לך'. רגע לפני האשפוז דא שכב בבית בוועקת שבר של 'אמא, ככה ייראו החיים שלי' תצילי אותי', וכלו טיקים, ועכשו את הייבת לשדר חזק, למרות שאת מתמוטטת, כי ממך הילד שואב את הכוחות להתמודד". "הדבר שאני הכי מתגאה בו במחלקה הוה דא הקשר עם ההורים", מכריז מרופ'

לקוח במדינת ישראל, לא כל שכן מחלקה פסיכיאטרית לילדים. מדרגע שהגעתי לתל השומר זה משהו שניסיתי לרחוף אותו, אבל לפעמים לוחק 12 שנים עד שהלומות מתנשמים. היה צריך את ההנה' לה המתאימה בראשות מרופ' יצחק קריתי (מנהל המרכז הרפואי שיבא וד"ר איתי פסח ומנהל המרכז להפואת ילדים) שיר' חליטו לשים את הפסיכיאטריה בעדיפות גבוהה, כי יש הרבה צרכים הרבה מחלות יותר 'אטרקטיביות' כמו ילדים חולי סרטן או ילדים עם מומי לב, אבל החוץ הוה, שילדים עם בעיות פסיכיאטריות צריכים להיות מטופלים לא במחשכים בבתי חולים סטיגמטיים ובפרחים אלא בפריים טיים של בית החולים הכללי - זה משהו שרדי' בר אליהם. תראי איפה אנחנו ממקמים - בצמוד להנהלת ילדים. אנחנו מחלקה ורעשת, הם טובלים מהרעש שלנו".

עדי, אמא של איתי שאושפו במחלקה: "לחברה יותר קל להכיל מישהו שהולך עם גבס, ילד בכיסא גלגלים, אפילו עם סרטן. אבל עליהם לא רואים. הם מתוקים, יפהיפים, לא רואים עליהם שמהו לא בסדר. מסתכלים עליך כהורה שלא יודע להיות הורה, ואת מרגישה בודדה. לא מדברים על זה, ויש כאלה שמתוך בורות לא לוקחים לפסיכיאטר, 'כי אז הבן שלי לא יהיה בצבא'. גברת, הבן שלך לא יגיע לצבא"

גוטהלף: "אנחנו המחלקה היחידה שאני מכיר שמאפשרת את ההורים עם הילד. זה נשמע דבר נורא טרייוואלי ברפואת יל' דים, כי ילד עם מחלה שמאשפוז במחל' קת ילדים - לא יעלה על הדעת לאשפו אותו בלי הורה. אבל מה שקורה במציאות הפסיכיאטרית, ולא רק בישראל, הוה שילד כן שם מתאשפו ולא מתאשים לאשפו אותו עם ההורים. הוה מאוד קשה. שאלנו את ההורים אם הם היו מאשפוז את הילד אם הם לא היו יכולים להתאשפו איתו - כולם ענו שלא. הם רואים את הצוות, את ההתנהלות עם הילדים. הם רואים שמ'

בניסת הרפורמה כשבעה אדוים מהילדים צרכו שירותים פסיכיאטריים ועוד רבים נוקקים לשירותים אלו ולא מצליחים לקבל בשל העומס על המערכת".

"איתי היה חביב הגנונת בנג, ואז מתאום התחילו כל מיני דברים שלא ירענו לתת להם שם. הוא אובחן עם הפרעת קשב וריכוז, אחר כך ד' עם ענייני ויסות חושי. בכיתה ד' הוה התחיל לירוק ולצעוק והבנו

אך אתה מכסית את העובדה שעדי עב' שו' לא הייתה מחלקה סגורה בתוך בית חולים לילדים? המאשפוזים, הוה נורא מרתיע וצריך להכ' שיר' אחיות וצוות סייעדי. הסיבה השנייה היא שוה לא כלכלי. בית החולים מפסיד על המחלקה הוה, והיום יש לתצים כלכ' ליים על בתי החולים, או הרבה פעמים בתי חולים יעדיפו להשקיע במחלקות אחרות, כמו מחלקת יולדות. חוץ מוה, הוה לא נתון יוקרה. מה נתון לבית חולים יוקרה, שיש לו מחלקה פסיכיאטרית טובה או שיש לו מחלקה אונקולוגית שפיץ?"

לית סתם מדובר מרופ' גוטהלף על פתיחת המחלקה הוה בעיניים נוצצות ומכנה אותה "הגשמת חלום". בשנתיים האחרונות הוה מבוס בראנה על הצונאר מי הרגיש של ילדים ובני נוער בישראל אל מול אוולת היר' של המערכת. "את' חלתי את ההתמחות שלי בפסיכיאטריה בשנת 95, ומעולם לא היה כזה עומס על

"רוצים לחשוב שיש לנו חשפנת שהיא מעבר לחדשי האשכנזי, מדריכה בזמן שיעור בחלקה

אני רוצה לדעת מה אני נתנת לה, איזה תרופות היא מקבלת. אין להם סבלנות והכלה לזה."

עדי: "זה מעמד מאוד כבד, כי יש רופאים שרעים, שנתנים תרופות לא מתאימות שיוצרות בעיות אחרות, את כוונה צריכה לעמוד על הרגליים האחר ריות ולהפעיל שיקול דעת ותחושת נכון. או את לבד גם סול המערכת וגם מול החברה, ששם זה הכי כבד. אנחנו גרים בקיבוץ, הקירות רקים, וכשמועדים ילד בצרות של סבל כי הוא בהתקפה של טר קים או ODD, ישו אמרים, זוא, ההורים מתעללים בילד, אחר כך אמרים 'הילד מוחזק', ולא צריך להגיד את זה בפרצוף, אני רואה את המבטים האלה בשאני הולכת, את השיפוטיות, את הביקורתיות."

רוני: "את יודעת מה הטיפול הראשון שפסיכיאטר מציע ל-ADHD? תרדת הורים. זה חשוב, אני לא נטו, אבל כאילו הדבר הראשון שאמרים לך זה, 'הטפ לי בעצמך, את לא בסדר', כשפסיכיאטר אמר לך, 'יש משהו לא בסדר אצל הילדה אבל אני נתן לך טיפול', באופן אוטומטי את מרגישה אשמה."

עניין התורשה ויצר שיטת עצמות עדי: "כבוד שזה כבוד שמי שמי שמי רסס. גם לבן חגי יש תסמונת טורס, למשל. הוא אמר שה לא בסליטתו, אבל אני כן מרגישה את זה. לאשמה מתלווה גם תחושה אבולו פרידה מהידין שהילד אויל יהיה יחיד? עדי: "זו התנפצות של הולם. מניד הימנע שיהיה לך ילד, והוא ילך ככה יהיה ככה, כפי שבניל מסוים את מרטיטת את בעדיין שהמה כרית מתנת לבטו". רני: "זה תהליך שקורה לא דווקא באר שפון. כשיש לך ילד עם צרכים מיוחדים יש אסימטרים שנופלים. זה לוקח זמן. יש תהליך של אבל כשאת מבינה שלא, הוא לא יעשה צבא, לא, הוא לא יעשה בנרות". רוני: "יש הורים שלא יעזרו, הם ככל זאת נאמינים שהילד שלהם באישהו שלב יהיה ילד וניל. ברגע שבמח אן את הסוויץ הקטן הזה שבכל זאת יש לך ילד אחר, או אתה תמיד תודה את הולם שהוא רחוק מהילד, אתה תמיד תישאר מאחור. לא יעזור כמה כסף, כמה סביבה תונת כח וכמה אנשי מקצוע יש סביבך. ברגע שאתה לא עושה את הסוויץ אתה נשאר מאחור, ושנע בילד". ברמת המרטיטולוגיה - איך אתן מרגי רות את הילד? הן מתמרדרות. טפס רני: "אנחנו אמרים שזה ילד עם ארטיסם שהיני לאספשו עם פסיכזה, התי ברד לי שזה נפץ יותר אבל ילדים עם

תנהגים ילוד בצורה חמה ובכבוד. אחרי שנוע שום נמצאים בחלקה הם סובכים על הצות ורוצים לפתור".

ובכל זאת, קיבלתם סאן ההלמה לא פרי פולרית. "נסך, כהתחלה אמרו לי, 'השתגענו הרים יסתובב לך פתו' אבל החלטתי שאני עושה אקט אנטי. שהייה בתחילת לא האספשו יוצרת קשר מאוד חזק עם הורים".

"כל הסטראוטיפים שאנחנו מחזקים על העולם הפסיכיאטרי או האוכלוסייה הקלינית לא באמת מחזקים מים. אנחנו רואים את כולם במחלקה. זה לא פומה על אף אחר, על שום מעמד סוציאלי או מנהל המחל, מנהר ר"ר של שטיפה, מנן מנהל המחל, קה 'הורים מניעים אלינו בתחושה גדולה של דוסר ארנים. הם מציאים אלפי שקלים בחודש על פסיכולוג או פסיכיאטר פני מינישלוט בשבוע, ומניעים לפה עם הפי סון בוצה, מתשים אחרי תקופת ארבות של התמודדות. רוב הורים מהמחוזיים שנים עם מציקה, שחלבת וגרלה ומשפיעה על כל המשפחה, והם מחליטים שאי אפשר יותר. בודד ככל הורה לא מולטי לבד, הפסיכיאטר שמלווה אותם נוהלים להפנת אותם או להציע להם אשפה. רוב הורים ככלל לא חולמים לאספו ילד באשפון פסיכיאטרי. זה נשמע נורא מפורד".

"האשפון לרוב מניע גם עם הרבה תחושות אשמה של הורים, מר טפה ר"ר אריאלה וניאל זאב, פסיכולוגית אחרת במחלקה. זו עם הסטנדרט וגם הרגשה של כישלון, של לא התחילו להתמודד במי חות עצמנו. אני חושבת שההודקת לכל כך הרבה עזרה, ועזרה קיצונית, ברוד כלל מלחה ברגשות אשמה. אלה רברים שמש תנים אחרי הכניסה לאשפון, וזה חשוב. זו סיגמה לצד השני לשנת".

באמת, לגד הסטיגמות על הפרעות נפשיות ניצב גם עניין האשמה אשמה שהיא לא רק תחושה פנימית של הורים, לא רק הורגש הזה שאומרים שנוציח יוד עם הילד נהרדה, אלא אנבע מאשימה שמים נית מכל עבר מי שנופלים באחרות" לצד בו 'הלא-בכור' של הילד. נוסף על כך, יש את העניין הגנטי. 'מחלות פסיכיאטריות הן מאוד תורשתיות. תורשתיות של ארטיסם והפרעות אכילה יותר גבוהה משל קרחה, יותר לחץ רם ואסתמה, מס ברד פרופ' טטולף, כל הגורמים האלה יוצרים קוויטיל סמוך של אשמה, בושה וחוסר אונים.

"ער' שהגענו לכאן, רוב הפסיכיאטרים נתנו לי תחושה שאני אשמה במצב של מיכאלה", מודה רוני: "כי באטא כלה

"ליהלחם בסטיגמה" ו"ר וניאל זאב

X

ארטיסם. אנחנו מדברים חופשי, הסביבה יודעת שרועי מאשפון - השכנים, החב רים, החרים של החברים שלו והקולטות, כי אני מעכבת עברות". רוני: "אני אומרת שיש לו תסמונת טורס, ומי שרואה אני מרהיבה אותו פתחים בנושא הה מאוד, מדברים על זה כי אנחנו רואים בזה שליחות. יש לנו עוד שני ילדות קטנות האילי גם לך יש טורס, אני לא יודעת, יכול להיות החיוך פה נעשה גם לשבא והסבתא, שאומרים, 'לא, הילד בסדר' כי מבחינתם מתמרדר נפש זה 'ק' השקויה'. אני כן גילשת למקום שכן, זה בספרו של דבר מתמרדר נפש". רוני: "אני אומרת שהיא ילדה מאוד מיוחדת, ומי שרואה לדעת מקבל את כל התפרס". עדי: "אם את רואה שזה מישהו סטיגמט טי, שאחר כך הולך בקיבוץ ואומר שהילד משונע, או אלא אתחיל לפרט. הכי חשוב לי לשמור על הכבוד שלו ועל המקום שלו כי אם נרצה או לא, קשה מאוד להסיר סטרי גנות".

אביגיל: "אני אקססה פתוחה. כולם יודעים שהבן שלי היה באשפון. אני חד שבת שזה חשוב כדי לשבור את הטאבו". רוני: "ברגע שאת באמת פותחת את ה, חצי מהאנשים מספרים לך שיש במשפחה הגרעינית או המורחבת שלהם ילד כזה. כשפתחים את הנושא הזה, פתאים מקבר לים אותך יותר בהכנה". ועדיין, האטבו קיים. רוני: "כבוד. כבר קרה שצעק עלינו כי חנינו בחניית נכה לכו תסבירו שזה בגלל הבת שלך, התחילו להסביר את הפרוצ רודה". עדי: "את מבינה כי הם לא נראים".

פרופ' גוטלהף, מנהל המחלקה: "מעולם לא היה כזה עומס על המערכת כמו היום. כבר לפני הקורונה המערכות הציבוריות היו מלאות, אבל היום גם בפרטי אתה לא יכול להשיג לא פסיכיאטר ולא פסיכולוג, יש הפצצה לא נורמלית של מצוקות. בשנה הראשונה של הקורונה עוד לא הייתה עלייה, יש תופעה שקורית גם במלחמות, שבתקופה הראשונה עולה הליכודות החברתית ויש התגייסות, אבל מהשנה השנייה והלאה המצוקות הנפשיות התחילו לעלות בצורה רצינית"

ילד עם ייתרון לזמן, ודבורת שאב

להיות בקהילה, בבית שלו, בסביבה הטבעית שלו, זה להמשיך את תהליך ההתפתחות. במובן מסוים החיים של ילד שנכנס לאשפוז קופאים, זה עבודה קשה לחזור לקהילה אחר כך. אנחנו מבינים שאנחנו מקבלים את הילדים לסוג של התערבות אקוטית במשבר, במסגרת שמנסה לתת כלים בטוח ומגנים קצר, כדי שאחד כך הם יוכלו להמשיך לכבד בחייהם.

המושבר אני רואה גם הרבה פוטנציאל, אני לא מרגישה שזה דור שהוא יותר בסיוע. אני כן אני, ואני לא מחדשת בכלום, שמה שחשוב זה התערבות מוקדמת. כמה שיותר בקהילה, וכמה שיותר מוקדם.

מספיק מדובר. הורים שנלחמו בסטיגמות, באסימטריות המערכת, בנסות הלב של החברה. שאחרי כל שברון לב כמו כעוף החול, כי הם נלחמים על הדבר היקר להם מכל. הורות היא מסע מאי תגר וסטלטל גם כשהילד שלך הולך בתלם. כשהוא קצת אחר, צריך ארטי לריה מהסוג הכבד. כולם עדיין מאחים את השברים, מאחים את המשפחות, אבל כולם, ללא יוצא מן הכלל, אופטימיים.

עדי, אמא של עמית: "זה מעמד מאוד בודד. את לבד גם מול המערכת וגם מול החברה. אנחנו גרים בקיבוץ. הקירות דקים, וכששומעים ילד בצרחות של סבל כי הוא בהתקפה של טיקים או ססס, ישר אומרים, 'וואו, ההורים מתעללים בילד'. אחר כך אומרים 'הילד מוזנח'. ולא צריך להגיד את זה בפרצוף, אני רואה את המבטים האלה כשאני הולכת, את השיבוטיות, את הביקורתיות"

מקוקה.
"אנחנו מנסים לראות אותם מספר פעמים אחרי האשפוז. הם מגיעים אלינו, יש מעקב, אבל כן, זו בעיה. המחשבה בעתיד היא לא להרחיב רווקא את מיטת האשפוז, אלא להגביל את זמן האשפוז ולפתוח מסגרות נוספות שיכולות לתת טיפול, לא רווקא במסגרת אשפוזית."
וניאל זאגא: "אם ילד יכול להשתחרר מאשפוז מדר ולהמשיך לקבל משהו שהוא יותר אינטנסיבי מפעם בשבוע, כלומר להמשיך לקבל מעטפת שתלווה אותו ואת ההורים שלו, תוך כדי שהוא משתלב בסביבה הטבעית שלו - זה אידיאלי. זה מה שמכונה 'מסגרת מעבר'. חלק מזה הוא טיפול בתוך הקהילה עצמה. זה שלב שיש בו צורך ארוך."
אבל כל עוד הקהילה לא עריבה לפל בגודל במשמרים הנפשיים אצל ילדים, כמה אפקטיבי האשפוז מה למוח והיוק?
שלטון: "אנחנו עוד בודקים את זה. הייתי רוצה להחשוב שיש לנו השפעה שהיא מעבר לכמה חודשים של האשפוז. אני מניח שיש רבדים שמהוויקום ויש דברים שלא מהוויקום. הרבה מאוד מהעבודה שלנו זה לנסות לעזור להורים למצוא מקומות חוסן בקהילה, בין אם זה משפחה שיכולה לעזור, בין אם זה סטודנטיות לניחוח התנהגות שאנחנו שולחים אליהם הביתה."
וניאל זאגא: "אנחנו מנסים למצוא מסגרות ולעשות את הקשר הנוצר. לא רק להמליץ אלא ממש לחבר. אני מסכימה מה מאוד שאנחנו עוד לא יודעים לענות על השאלה הזו של איך לשמר את המצב. אני חושבת שזה כולל השקעה בזהירות ובמשפחות."
שלטון: "הרבה מאוד מהקשיים שלהם ימשיכו, אבל אנחנו מקווים שיהיו להם מספיק כלים בשביל להימנע מאשפוז חוזר. שהם יוכלו ליהנות מהילדים שלהם. איוה נורא זה שאתה לא יכול ליהנות מהילד שלך."
אשאל שאלה קשה. אם איהו כל כך נבוה מילדי ישראל זקוק לטיפול פסיכיאטרי, מה זה אומר על דור העתיד שיהיוק פה את המדינה בעוד כמה שנים? הוא יהיה דור מתפקד?
וניאל זאגא: "אישית אני לא מרגישה שזה דור עם פחות חוסן. זה דור שהוא כסיכון בצורה מסוימת שקשה לתרבות שלנו ולמציאות שלנו, אבל יחד עם

רגשים לסביבה פי אף יותר ממה שאני הייתי, והם מתמודדים עם מציאות לא פשוטה, שהדור שלנו הוא זה שיצר אותה. אנחנו יוצרים את המציאות הקשה הזו, שנורא קשה לשרוד גיל התבגרות איתה." "הישות, המסביב?
"גם, הכל. זה הנורמות החברתיות. זה הומינות של ההורים. היכולת שלך לראות את הילד, ולהיות פחות עוסק בעצמך. ויסות, אנחנו כולנו חסרי ויסות. אנחנו חשופים להכל. הדור לא אשם, הם אחלה ילדים. המציאות היא מאוד מורכבת, ואנחנו צריכים לתת להם את הכלים והמשאבים להתמודד איתה, ולהתמודד עם זה בעצמנו. זה לא שעולם המבוגרים הרבה יותר טוב. הוא חשוף וקורבן לאותם לחצים, לאותם תהליכים."
אחת נשמע אופטימי.
"כן. תיכנסו למחלקה, המחלקה שמחה. הילדים קופצים, ויש מוזיקה, האופטימיות כל הזמן קיימת. נכון שיש רגעים שקשה, אבל כן אני חושב שזה מקום מאוד אופטימי."
X
אני חוזרת להורים, שבאומץ רב החליטו להתראיין. שהחליטו לשבור שתוקה סביב נושא מרמס, אקטי, ולא

"קיבלנו פה בוסס רגשי", הם אומרים: "זה מרים אותך, בייחוד כשאת למורת קרבות", אומרת עדי, "בסוף את מבינה שזה לא נעלם, שצריך לדעת לחיות את זה. יש עדיין רעידות ארמה, אבל קיבלנו כלים."
רוני: "זה לא נגמר, בואי לא נחיה באשליה. את מבינה שהילדה שלך לא הולכת להיות פתאום רגילה, אבל עכ"שיו ההדר שלה בבית יותר מתאים לצרכיה, העברנו אותה למערכת החינוך המיוחדת. ריפרת את המצב. השנה תגנו לה לראשונה יום הולדת, כי זו פעם ראשונה בחיים שהיא הבינה את המשמעות, פעם ראשונה שהיא נתנה. פעם ראשונה שהאחים שלה יכולים ליהנות ממנה."
עדי: "יש התמודדות, את דרוכה כל הזמן, אני לא אייבה את זה. אבל אנחנו נעזרים בכל מה שקיבלנו פה זה מעודד אותך, כי אי אפשר להימנע מהשאלה של מה יהיה עם הילד אחרי שנודקו, מי ישמור עליו. אחרי שיוצאים ממקום כזה את מבינה שאולי את יכולה להודקן קצת יותר בשקט, כי את מבינה שהילד לא לבד, שיש מענה, שהוא במקום יותר טוב. במובן הזה, יש פה הרבה יותר משיב של אופטימיות." X
Rotmoosh@gmail.com

"בלי משאבים אי אפשר להקים מקומות כאלה". רומן, האח הראשי, עם אחד המטופלים